

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра філософії

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо організації самостійної роботи
з дисципліни **«Філософія»**
для студентів всіх спеціальностей
денної та заочної форм навчання

Покровськ – 2019

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи з дисципліни «Філософія» для студентів всіх спеціальностей денної та заочної форм навчання [Електронний ресурс] / уклад. : М.О. Нікульчев, О.І. Блащишин, Н.І. Дяченко, А.М. Фесенко, П.Є. Хрімлі. – Покровськ : ДонНТУ, 2019. – 38 с.

В методичних рекомендаціях наведено зміст і обсяг лекційного курсу, тематику семінарських занять та індивідуальних домашніх завдань (рефератів) для денного і заочного відділень. З метою ефективної самостійної роботи сформульовані методичні вказівки щодо виконання індивідуальних робіт, підготовки до семінарських занять, орієнтовні питання підсумкового контролю (тести, перелік обов'язкових для ознайомлення джерел), критерії оцінювання. В методичних матеріалах надано перелік рекомендованої літератури.

Укладачі:

Нікульчев М. О., зав. каф. філософії, д. богосл. н., к. філос. н., проф.;
Блащишин О. І., доц. каф. філософії, к. філос. н., доц.;
Дяченко Н. І., доц. каф. філософії, к. і. н., доц.;
Фесенко А. М., доц. каф. філософії, к. і. н., доц.;
Хрімлі П. Є., ст. викл. каф. філософії

Рецензент:

Морозов Андрій Юрійович, професор кафедри філософських та соціальних наук Київського національного торговельно-економічного університету, доктор філософських наук, доцент

Відповідальний за випуск: Нікульчев М. О., зав. каф. філософії

Затверджено навчально-методичним відділом ДонНТУ
протокол № 9 від «23» квітня 2019 р.

Розглянуто на засіданні кафедри філософії ДонНТУ
протокол №8 від 27.03.2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Тематичний зміст лекційного курсу.....	5
2. Методичні вказівки до самостійної роботи.....	6
2.1 Тематика семінарських занять та методичні рекомендації до їх підготовки.....	6
2.2 Тематика індивідуальних завдань (рефератів).....	9
2.3 Методичні вказівки по виконанню реферату.....	11
3. Орієнтовні питання підсумкового контролю.....	19
3.1. Тести підсумкового контролю.....	19
3.2. Перелік обов'язкових для ознайомлення філософських джерел.....	23
4. Критерії оцінки знань студентів з дисципліни «Філософія».....	25
5. ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ / КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ (для заочної форми навчання).....	27
ГЛОСАРІЙ.....	35
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	38

ВСТУП

Навчальний курс «Філософія» є найважливішим компонентом формування світоглядної, методологічної і загальної культури майбутніх спеціалістів. Знайомство з темами історико-філософського введення і систематичного курсу дозволить студентам отримати уяву про становлення ідей і вчень, їх інтелектуальний і моральний зміст, основні інтенції сучасних філософських пошуків.

Дані методичні рекомендації підготовлені з метою методичного забезпечення навчального процесу та самостійної роботи студентів денного і заочного відділення всіх спеціальностей. Вони містять:

- ✓ загальні положення; мету і задачі курсу;
- ✓ зміст і обсяг лекційного курсу;
- ✓ тематику семінарських занять та методичні вказівки їх підготовки;
- ✓ тематику індивідуальних домашніх завдань (рефератів) з методичними вказівками до їх виконання та критерії їх оцінювання;
- ✓ орієнтовні завдання підсумкового контролю;
- ✓ перелік рекомендованої літератури.

Метою викладання філософії, за висловом І. Канта, є не навчання думкам, а навчання мислити. Тому метою курсу «Філософія» є не тільки розвиток розумових здібностей, але і підготовка до самостійного, зрілого розуміння речей.

Основними задачами дисципліни є:

- ✓ розвиток потреби до самостійного вивчення філософської літератури;
- ✓ виховання культури мислення;
- ✓ усвідомлення того, що філософія є кристалізацією найважливіших якостей культурної, творчої особистості;
- ✓ розуміння філософії як загальної мови людей про загальнолюдські цінності життя, творчості, єдності;
- ✓ виховання творчої особистості.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

№	Тема	Лекції	Семінари
1	Філософія, її предмет і роль у суспільстві	2	2
2	Виникнення і основні етапи розвитку філософії	4	1
3	Розвиток філософської думки в Україні	2	1
4	Філософія буття	2	2
5	Діалектика та її альтернативи	4	2
6	Природа як предмет філософського аналізу	2	
7	Філософія суспільства	2	2
8	Філософія історії	2	
9	Філософське розуміння свідомості	2	1
10	Суспільна свідомість і її структура	4	1
11	Пізнання. Наукове пізнання	2	2
12	Філософія людини	2	2
13	Глобальні проблеми і перспективи сучасної цивілізації	2	
	Разом:	32	16

2. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Тематика семінарських занять та методичні рекомендації до їх підготовки

Кожна тема, запропонована в переліку, надає можливості підвищити світоглядний і загальнокультурний рівень студентів. В темі семінару включено питання для обговорення, перелік літератури надано в кінці даного методичного видання. Матеріал структурований таким чином, щоб студенти мали можливість ознайомитися з різними точками зору по головним питанням сучасної філософії. Представлені теми надають можливість активізувати самостійний пошук, сформулювати вміння обговорювати теми, доказувати свою точку зору, оволодівати мистецтвом дискусії і полеміки.

Отримані знання можуть стати теоретичною основою вивчення багатьох дисциплін, адже основною метою семінарів з філософії є формування духовних цінностей та світоглядних орієнтирів представників майбутньої технічної інтелігенції.

Семінарські заняття з дисципліни «Філософія»

Тема 1. ПОНЯТТЯ СВІТОГЛЯДУ І ЙОГО СТРУКТУРА

1. Поняття світогляду
2. Історичні типи світоглядів:
 - ✓ міфологічний
 - ✓ релігійний
 - ✓ філософський
 - ✓ науковий
3. Основне питання філософії і формування світогляду.
4. Соціальна роль і функції філософії.

Реферати:

1. „Золота гілка” Дж. Фрезера та її культурне значення.
2. Міф і його призначення.
3. Роль філософії у формуванні світоглядної культури особистості.
4. М. Мамардашвілі «Як я розумію філософію».
5. М. Мойсєєв «Світогляд сучасного раціоналізму».

Література: [1.3; 1.8; 3.3]

Тема 2. АНТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

1. Сутність філософської парадигми античної філософії та її становлення.
2. Класичний період античної філософії: ідеалістичні і матеріалістичні наміри.
3. Філософська система Платона. Неоплатонізм.
4. Аристотель і його філософська система.
5. Атомарна теорія Демокрита, Левкіппа і Лукреція та її вплив на розвиток філософії.

Реферати:

1. Круглий стіл «Аристотель і аристотелізм».
2. Юстейн Гордер «Світ Софії».

Література: [1.3; 1.7; 1.8; 2.1; 3.5]

Тема 3. УКРАЇНСЬКА ФІЛОСОФІЯ

1. Філософія Київської Русі.
2. Становлення філософської традиції української духовної культури.
3. Класичний період української філософії. Г. Сковорода.
4. І. Франко про майбутнє України.

Реферати:

1. «Слово про закон і благодать».
2. М. Кашуба «Кирило-Мефодіївська спадщина в українській духовній культурі».
3. Г. Сковорода «Нарис».
4. М. Кашуба «Твори Плутарха як джерело моральних настанов Г. Сковороди».
5. Д. Чижевський «Філософія Г. Сковороди».
6. І. Франко «Поза межами можливого».

Література: [1.3; 1.5; 2.2]

Тема 4. СУЧАСНА ЗАХІДНА ФІЛОСОФІЯ

1. Особливості становлення західної філософії кінця XIX – середини XX ст. Ірраціоналізм.
2. Основні філософські школи кінця XIX – середини XX ст.

Реферати:

1. Ф. Ніцше «По ту сторону добра і зла».
2. Ф. Ніцше «Так казав Заратустра».
3. Е. Фромм «Душа людини».
4. Ж.-П. Сартр «Буття і ніщо».

Література: [1.3; 1.5; 1.7; 2.3; 3.3]

Тема 5. СУСПІЛЬСТВО

1. Поняття суспільства і суспільних відносин.
2. Основні теорії суспільства.
3. Матеріальне і духовне суспільне виробництво.
4. Поняття суспільно-економічної формації і цивілізації.

Реферати:

1. П. Сорокін «Людина. Цивілізація. Суспільство».
2. С. Кримський «Демократія як дар та проблема».
3. Д. Донцов «Росія чи Європа».
4. Ф. Уебстер «Теорії інформаційного суспільства».

Література: [1.3; 1.7; 3.1; 3.4]

Тема 6. СВІДОМІСТЬ

1. Поняття і походження свідомого.

2. Свідоме і несвідоме.
3. Суспільна свідомість.
4. Проблема штучного інтелекту.

Реферати:

1. Д. Чалмерс «Аргумент №1: логічна можливість зомбі».
2. М. Мамардашвілі «Проблема людини у філософії».
3. М. Бердяєв «Людина і машина».

Література: [1.5; 1.7; 3.5; 3.7]

Тема 7. ПІЗНАННЯ

1. Поняття і структура знання.
2. Види і методи пізнання.
3. Істина та її критерії у філософії і науці.
4. Наука. Наукове пізнання та його специфіка.

Реферати:

1. Б. Рассел «Людське пізнання: його сфери та межі».
2. Л. Дротенко «Наука як феномен культури у філософській спадщині С. Б. Кримського».
3. Г. С. Кнабе «Строгість науки та безмежжя життя».
4. Ф. Бекон «Новий органон».
5. К. Маркс «Тезиси про Фейєрбаха».

Література: [1.3; 1.6; 1.7; 2.1; 3.3]

Тема 8. ФІЛОСОФІЯ ЛЮДИНИ І ЇЇ ДУХОВНІ ЦІННОСТІ

1. Місце людини у філософії: історико-філософський аспект.
2. Проблема антропосоціогенезу у філософії.
3. Духовні цінності людини: минуле і сьогодення.
4. Проблема взаємовідносин особистості і суспільства.

Реферати:

1. М. Бердяєв «Про призначення людини».
2. М. Попович «Філософія свободи».
3. В. Соловйов «Сенс кохання».
4. В. Вернадський «Біосфера».
5. А. Печчеї «Людські якості».
6. Х. Ортега-і-Гассет «Повстання мас».
7. А. Камю «Людина, що бунтує».

Література: [1.3; 1.6; 1.8; 2.4; 3.7]

2.2. Тематика індивідуальних завдань (рефератів)

1. Філософські і етичні погляди Конфуція.
2. Філософські школи і напрями древньої Індії.
3. Виникнення діалектики в давньогрецькій філософії
4. Етичне вчення Сократа.
5. Вчення Платона про ідеї.
6. Вчення Платона про державу і суспільство.
7. Етика Аристотеля.
8. Філософія елліністичного періоду (епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм).
9. Проблема універсалій в середньовічній філософії.
10. Фома Аквінський: проблема універсуму.
11. Наука і техніка в середні віки.
12. Містичні вчення епохи середньовіччя.
13. Філософія і культура епохи Відродження та її риси.
14. Франческо Петрарка – великий гуманіст епохи Відродження.
15. Розвиток гуманізму в філософії Лоренцо Валла.
16. Творчий спадок Леонардо да Вінчі.
17. Відродження і Реформація.
18. Еразм Роттердамський великий гуманіст Відродження.
19. Соціальні утопії Н. Макіавеллі, Т. Мора, Т. Кампанелла
20. Мішель Монтень – представник французького Ренесансу.
21. Філософія Френсіса Бекона.
22. Правові і філософські ідеї Локка.
23. Б. Паскаль про можливості і межі розуму.
24. Монадологія К. Лейбніца.
25. Вчення Б. Спінози про субстанцію.
26. Проблема людини в філософії французького Ренесансу.
27. Німецька класична філософія, її особливості і характерні риси.
28. Філософія І. Канта.
29. Філософія І. Г. Фіхте.
30. Діалектика Г. Гегеля.
31. Антропологічна філософія Л. Фейєрбаха.
32. Марксистська філософія
33. Гуманістичні ідеї К. Маркса
34. Філософія Ф. Ніцше: переоцінка цінностей
35. Феноменологія Е. Гусерля
36. Філософія А. Шопенгауера
37. Проблема людини у французькому екзистенціалізмі
38. Філософія Ж.-П. Сартра.
39. Людина в філософії А. Камю.
40. Людина і суспільство в німецькому екзистенціалізмі.
41. Проблема історії та її сенсу в філософії К. Ясперса.
42. Філософія М. Хайдеггера
43. Проблема свободи і творчості в філософії М. О. Бердяєва.
44. В.І.Вернадський – внесок в створення сучасної наукової картини світу.
45. Ноосфера в філософії Т. де Шардена і В. І. Вернадського.

46. Філософія Г. С. Сковороди
47. «Філософія серця» П. Д. Юркевича
48. Соціально-філософські ідеї М. Драгоманова
49. Проблема буття в філософії.
50. Матерія і духовні межі протилежності
51. Мікро-, макро- і мегасвіти в філософському розумінні
52. Філософське вчення В. І. Вернадського про біосферу, ноосферу і техносферу.
53. Буття людини в філософії.
54. Людина як суб'єкт духовного світу.
55. Проблема сенсу життя в духовному досвіді людства.
56. Принцип системності в філософії.
57. Принципи детермінізму, його світоглядне і методологічне значення.
58. Синергетична концепція: самоорганізація, нерівноваженість, відкритість систем.
59. Концепція розвитку: історія і сучасність.
60. Екологічна проблема та її етико-гуманістичні проблеми
61. Штучний інтелект як філософська проблема.
62. Наука як специфічний вид людської діяльності
63. Проблема критерію істини.
64. Знання і віра
65. Етика вченого.
66. Філософія техніки.
67. Антропосоціогенез: сучасний стан проблеми.
68. Біологічне і соціальне в людині.
69. Свобода і відповідальність. Людина в інформаційному суспільстві
70. Проблеми і перспективи сучасної цивілізації

2.3 Методичні вказівки по виконанню реферату / контрольної роботи

Студентам пропонується 20 тем рефератів / контрольних робіт, що включають історію філософії та основні проблеми і принципи сучасної філософії. До кожної теми визначені план і література. Вибравши одну з них, студент зобов'язаний відповідно до запропонованого плану виконати реферат / контрольну роботу. При необхідності можна змінити тільки список рекомендованої літератури, але він не може бути менше чотирьох джерел, які повинні охоплювати і розкривати всі питання вибраної теми.

Номер теми реферату / контрольної роботи вибирається відповідно до останньої цифри номера своєї залікової книжки (шифру). Наприклад, якщо номер залікової книжки (шифру) закінчується на цифру 0 або на цифру 5, то і номер теми реферату / контрольної роботи в першому випадку буде 10, 20, 30 і т. д., а в другому – 5, 15, 25.

Основні вимоги до реферату / контрольної роботи:

1. Реферат / контрольна робота повинні бути виконані самостійно, на основі вивчення наукової і навчальної літератури.
2. Обсяг реферату / контрольної роботи – 20-24 сторінки учнівського зошита написаний власноруч чорною або блакитною кульковою ручкою.
3. Зміст реферату / контрольної роботи повинен відповідати вибраній темі і плану, що пропонується до них. Назва теми і питання плану зміні не підлягають.
4. Теоретичний аналіз теми слід пов'язувати з сучасним соціально-економічним положенням суспільства, його духовно-етичними проблемами.
5. Матеріал теми повинен бути викладений логічно, послідовно і доказово, грамотно, літературною мовою.

Структура і оформлення реферату / контрольної роботи:

Реферат / контрольна робота складаються з титульного листа, теми і плану, який включає вступ, основну частину – питання плану, висновок і список використаної літератури.

1. Реферат / контрольна робота виконуються в учнівському зошиті відповідно до необхідного обсягу. Зовнішня сторона обкладинки зошита оформляються як титульний лист, зразок якого додається.
2. Всі сторінки реферату / контрольної роботи повинні бути пронумеровані.
3. На першій сторінці фіксуються тема реферату / контрольної роботи і питання плану.
4. З другої сторінки починається виклад змісту реферату / контрольної роботи відповідно до плану:

У вступі обґрунтовується актуальність теми, розкривається ступінь її відображення в літературі, показується значення даної теми, формулюються мета і завдання реферату / контрольної роботи.

В основній частині відповідно до питань плану викладається зміст теми. Кожне питання плану, перш ніж буде розкрито, необхідно виділити окремим заголовком. Спочатку виділяється перше питання, після його розгляду – друге питання і т. д.

У висновку, виходячи із змісту викладених питань плану, формулюються основні положення реферату / контрольної роботи.

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
ЗГІДНО «БЮЛЕТЕНЬ ВАК УКРАЇНИ», №5, 2009 р. - С. 26-30**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. - Львів : Свічадо, 2006. - 307 с. - (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV-V ст. ; № 14). 2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. - К. : ін-т математики, 2006. - 111 с. - (Математика та її застосування) (Праці / ін-т математики НАН України ; т. 59). 3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. - К. : Асамблея діл. кіл : ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. - 311 с. - (Ювеліри України ; т. 1). 4. Шкляр В. Елементал : [роман] / Василь Шкляр. - Львів : Кальварія, 2005. - 196, [1] с. - (Першотвір).
Два автори	1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. - К. : Києво-Могилян. акад., 2005. - 397, [1] с. - (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична" ; вип. 1). 2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. - К. : Прецедент, 2006. - 93 с. - (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11). 3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. і. Баштанник. - Львів : Растр-7, 2007. - 375 с.
Три автори	1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. - Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. - XLIII, 265 с.
Чотири автори	1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов і. В., Нечипорук А. А.]. - К. : НДІ "Укراгропромпродуктивність", 2006. - 106 с. - (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи). 2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздєв, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогащ, М. М. Сердюк. - К. : Вища освіта, 2006. - 478, [1] с. - (ПТО: Професійно-технічна освіта).

П'ять і більше авторів	1. Психология менеджмента / [Власов П. К., Липницкий А. В., Луцихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. - [3-е изд.]. - Х. : Гуманитар. центр, 2007. - 510 с. 2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. - К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. - 115 с. - (Серія "Формування здорового способу життя молоді" : у 14 кн., кн. 13).
Без автора	1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. - К. : Грані-Т, 2007. - 119 с. - (Грані світу). 2. Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. - К. : Грамота, 2007. - 638, [1] с. 3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця ХІХ - початку ХХ століття : [антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. - К. : Грані-Т, 2007. - 190, [1] с.
Багатотомний документ	1. Історія Національної академії наук України, 1941-1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. - К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007- .- (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2 : Додатки - 2007. -573, [1] с. 2. Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю. ; ред. Иванов В. Л.]. - Львов : НТЦ "Леонорм-Стандарт", 2005- .- (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 1. - 2005. -277 с. 3. Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни... : (Дочь врага народа) : трилогия / А. Дарова. - Одесса : Астропринт, 2006- .- (Сочинения : в 8 кн. / А. Дарова ; кн. 4). 4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : Особенная часть : в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. - Х. Право, 2002- .- Т. 4: Косвенные налоги. - 2007. - 534 с. 5. Реабілітовані історією. Житомирська область : [у 7 т.]. - Житомир : Полісся, 2006- .- (Науково-документальна серія книг "Реабілітовані історією" : у 27 т. / голов. редкол.: Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол.: Синявська і. М. (голова) та ін.]. - 2006. - 721, [2] с. 6. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В. Г. Бондаренко, і. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. - К. : НТУУ "КПІ", 2006. - 125 с.
Матеріали конференцій, з'їздів	1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11-13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. - Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В.

	Докучаєва, 2000. - 167 с. - Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, ін-т статистики, обліку та аудиту. - К. : іСОА, 2002. - 147 с. - Матеріали IX з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. - К. : Асоц. укр. банків, 2000. - 117 с. - (Спецвип.: 10 років АУБ). - Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій : праці конф., 6-9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. Ред. В. Т. Трощенко. - К. : НАН України, ін-т пробл. міцності, 2000. - С. 559-956, Хііі, [2] с. - (Ресурс 2000). - Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій : зб. наук. праць / наук. ред. В. і. Моссаковський. - Дніпропетровськ : Навч. кн., 1999. - 215 с. - Ризикологія в економіці та підприємстві : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ податк. адмін. України [та ін.]. - К. : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. - 452 с.
Препринти	- Шиляев Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов / Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. - Х. ННЦ ХФТИ, 2006. - 19 с. - (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр "Харьк. физ.-техн. ин-т" ; ХФТИ 2006-4). - Панасюк М. І. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами / Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. - Чернобыль : ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. - 7, [1] с. - (Препринт / НАН України, ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).
Депоновані наукові праці	- Социологическое исследование малых групп населения / В. И. Иванов [и др.] ; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. - М., 2002. - 110 с. - Деп. в ВИНТИ 13.06.02, № 145432. - Разумовский, В. А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе / В. А. Разумовский, Д. А. Андреев. - М., 2002. - 210 с. - Деп. в ИНИОН Рос. акад. наук 15.02.02, № 139876.
Словники	- Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. - Х. : Халімон, 2006. - 175, [1] с. - Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. і. Тимошенко, О. і. Тимошенко. - К. : Європ. ун-т, 2007. - 57 с. - Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. - К. : Карпенко, 2007. - 219 с. - Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М.

	Марченко]. - 2-ге вид., оновл. - К. : К.і.С., 2006. - 138 с.
Атласи	1. Україна : екол.-геогр. атлас : присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.] ; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України [та ін.]. - / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.]. - К. : Варта, 2006. - 217, [1] с. 2. Анатомія пам'яті : атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті : посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. - 2-ге вид., розшир. та доповн. - Дніпропетровськ : Пороги, 2005. - 218 с. 3. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда ; [пер. з ісп. В. Й. Шовкун]. - Х. : Ранок, 2005. - 96 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. - Офіц. вид. - К. : Парлам. вид-во, 2006. - 207 с. - (Бібліотека офіційних видань). 2. Медична статистика статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. - К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. - 459 с. - (Нормативні директивні правові документи). 3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій : СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. - Офіц. вид. - К. : ГРiФРЕ : М-во палива та енергетики України, 2007. - VI, 74 с. - (Нормативний документ Мінпаливенерго України. інструкція).
Стандарти	1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. - [Чинний від 2006-01-01]. - К. : Держспоживстандарт України 2006. - IV, 231 с. - (Національний стандарт України). 2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 - ДСТУ ISO 6107-9:2004. - [Чинний від 2005-04-01]. - К. : Держспоживстандарт України, 2006. - 181 с. - (Національні стандарти України). 3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT) : ДСТУ EN 61010-2-020:2005. - [Чинний від 2007-01-01]. - К. : Держспоживстандарт України, 2007. - IV, 18 с. - (Національний стандарт України).
Каталоги	1. Межгосударственные стандарты : каталог : в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А. ; ред. Иванов В. Л.]. - Львов : НТЦ "Леонорм-стандарт, 2006- . - (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 5. - 2007. - 264 с. Т. 6. - 2007. - 277 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : каталог-довідник

	/ [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. - Львів : Новий час, 2003. - 160 с. 3. Університетська книга : осінь, 2003 : [каталог]. - [Суми : Унів. кн., 2003]. - 11 с. 4. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. - Донецк : Лебедь, 2005. - 228 с.
Бібліографічні показники	1. Куц О. С. Бібліографічний показник та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. - Львів : Укр. технології, 2007. - 74 с. 2. Систематизований показник матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997-2005 роки / [уклад. Кириш Б. О., Потлань О. С.]. - Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2006. - 11 с. - (Серія: Бібліографічні довідники ; вип. 2).
Дисертації	1. Петров П.П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. - К., 2005. - 276 с.
Автореферати дисертацій	1. Новосад І.Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 "Технологія машинобудування" / І. Я. Новосад. - Тернопіль, 2007. - 20, [1] с. 2. Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 "Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології" / Нгуен Ші Данг. - К., 2007. - 20 с.
Авторські свідоцтва	1. А. с. 1007970 СССР, МКИ³ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кемайкин (СССР). - № 3360585/25-08 ; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.
Патенти	1. Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК⁷ Н 04 В 1/38, Н 04 J 13/00. Приемопередающее устройство / Чугаева В.И.; заявитель и патентообладатель Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. - № 2000131736/09 ; заявл. 18.12.00 ; опубл. 20.08.02, Бюл. № 23 (II ч.).
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	1. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. - 2007. - № 6. - С. 15-18, 35-38. 2. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. - 2006. - № 6. - С. 14-17. 3. Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов - основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та

	інформаційні технології. - 2007. - № 1. - С. 39-61. 4. Ма Шуїн. Проблеми психологічної підготовки в системі фізкультурної освіти / Ма Шуїн // Теорія та методика фізичного виховання. - 2007. - № 5. - С. 12-14. 5. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсєєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. - 2007. - № 1. - С. 25-29. 6. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова ; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. - 2007. - Т. 2, № 2. - С. 13-20. 7. Зеров М. Поетична діяльність Куліша // Українське письменство ХІХ ст. Від Куліша до Винниченка : (нарис з новітнього укр., письменства) : статті / Микола Зеров. - Дрогобич, 2007. - С. 245-291. 8. Третьяк В. В. Возможности использования баз знаний для проектирования технологии взрывной штамповки / В. В. Третьяк, С. А. Стадник, Н. В. Калайтан // Современное состояние использования импульсных источников энергии в промышленности : междунар. науч.-техн. конф., 3-5 окт. 2007 г. : тезисы докл. - Х., 2007. - С. 33. 9. Чорний Д. Міське самоврядування: тягарі проблем, принади цивілізації / Д. М. Чорний // По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України : (кінець ХІХ-початок ХХ ст. / Д. М. Чорний. - Х., 2007. - Розд. 3. - С. 137-202.
Електронні ресурси	1. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс]] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III-IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. - 80 Min / 700 MB. - Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. - (Бібліотека студента-медика) - 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. - Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000.- Назва з контейнера. 2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. - К. : CD-вид-во "Інфодиск", 2004. - 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. - (Всеукр. перепис населення, 2001). - Систем. вимоги: Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. - Назва з титул. екрану. 3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. "Крим-2003") [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник - 2003. - № 4. - С. 43. - Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm

Примітки:

1. Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 "Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання".
2. Опис складається з елементів, які поділяються на обов'язкові та факультативні. У бібліографічному описі можуть бути тільки обов'язкові чи обов'язкові та факультативні елементи. Обов'язкові елементи містять бібліографічні відомості, які забезпечують ідентифікацію документа. Їх наводять у будь-якому описі.
Проміжки між знаками та елементами опису є обов'язковими і використовуються для розрізнення знаків граматичної і приписаної пунктуації.
3. У списку опублікованих праць здобувача, який наводять в авторефераті, необхідно вказати прізвища та ініціали всіх його співавторів незалежно від виду публікації.

3. ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

3.1. Тести підсумкового контролю

1. Вкажіть філософську школу доби еллінізму:

- а) стоїцизм;
- б) франкфуртська школа;
- в) томізм;
- г) піфагореїзм.

2. Назвіть давньогрецьких філософів – атомістів:

- а) Зенон;
- б) Левкіпп;
- в) Демокріт;
- г) Аристотель.

3. Пантеїзм як філософська течія доби Відродження:

- а) протиставляє природу Богів;
- б) ототожнює людську та божественну природи;
- в) наділяє природу божественними атрибутами;
- г) заперечує існування Бога.

4. Реалізм як течія середньовічної філософії являє собою:

- а) вчення про реальне існування одиничних речей;
- б) вчення про реальне існування загальних понять;
- в) вчення про реальність оточуючого світу;
- г) вчення про реальність як таку.

5. Головним атрибутом матерії за Декартом є:

- а) єдність;
- в) вічність;
- б) тяглість;
- г) мінливість.

6. За Ф. Беконом, емпіризм – це:

- а) досвід, що спирається на експеримент;
- б) чуттєве сприйняття;
- в) форма, притаманна самій речі;
- г) вчення колег.

7. Хто з філософів вважав найважливішим мотивом діяльності волю до влади?

- а) Аристотель;
- б) Шопенгауер;

- в) Ніцше;
- г) К.Маркс.

8. До якого філософського напрямку відносять пару Ю. Габермас, К.-О. Апфель?

- а) неофрейдизм;
- б) неомарксизм;
- в) екзистенціалізм;
- г) філософія життя.

9. Хто автор «Буття та ніщо»?

- а) К. Хюбнер;
- б) А. Шопенгауер;
- в) А. Камю;
- г) Ж.-П. Сартр.

10. Хто написав «Чому я не християнин»?

- а) І. Кант;
- б) Августин Аврелій;
- в) Б. Рассел;
- г) М. Гайдеггер.

11. Представник християнського екзистенціалізму:

- а) Г. Марсель;
- б) А. Камю;
- в) Ж. Дельоз;
- г) Ж.-П. Сартр.

12. Хто написав «Релігія в межах тільки розуму»:

- а) Г. Гегель;
- б) І. Кант;
- в) Ж.-Ж. Руссо;
- г) Ф. Ніцше.

13. Філософська концепція Ф. Шеллінга знайшла завершення в:

- а) «Філософії мистецтва»;
- б) «Досвіді конкретної філософії»;
- в) «Феноменології духу»;
- г) «Філософії одкровення».

14. У філософському підґрунті томізм базується на:

- а) платонізм;
- б) аристотелізм;
- в) стоїцизм;

г) епікуреїзмі.

15. В давньогрецькій філософії з'явилась наступна концепція, що пояснює істинну природу міфології:

- а) метеорологічна;
- б) алегорична;
- в) солярна;
- г) евдемонічна.

16. Викресліть «зайву» категорію Аристотеля:

- а) «сутність»;
- б) «кількість»;
- в) «становлення»;
- г) «страждання».

17. Буття Бога Тома Аквінський доводить (вказіть зайве):

- а) розмірковуванням про необхідність першодвигуна;
- б) розмірковуванням про необхідність першопричини;
- в) розмірковуванням про необхідність першого моменту часу;
- г) розмірковуванням про необхідність найвищої мети.

18. Проста суппозиція у вченні Уільяма Оккама означає:

- а) індивід;
- б) поняття;
- в) знак;
- г) символ.

19. З точки зору І. Канта, «субстанція» це:

- а) одна з ідей чистого розуму;
- б) одна з категорій чистого розуму;
- в) одна з антиномій чистого розуму;
- г) ідеал чистого розуму.

20. Виділіть ті позиції, які позначають той самий філософських рух:

- а) логічний позитивізм;
- б) критичний раціоналізм;
- в) лінгвістичний емпіризм;
- г) емпіріокритицизм.

21. На думку Л. Вітгенштайна, «мовні ігри» це:

- а) «форми мислення»;
- б) «форми життя»;
- в) «форми досвіду»;
- г) «форми пам'яті».

22. Концепція комунікативної раціональності Ю. Габермаса обґрунтовується за допомогою:

- а) трансцендентальної комунікації;
- б) ідеальної комунікації;
- в) абсолютної комунікації;
- г) трансцендентної комунікації.

23. За чією концепцією наука, релігія та мистецтво являються як «символічні форми»?

- а) Е.Маха;
- б) Е.Гусерля;
- в) Е.Касіра;
- г) Е.Ільєнкова.

24. Найбільш загальними визначеннями буття у середньовічній схоластиці є:

- а) універсалії;
- б) трансценденталії;
- в) трансценденції;
- г) суми.

25. Продовіть ряд: Г.Коген, П.Наторп, В.Віндельбанд, ...

- а) П.Рікер;
- б) Г.Ріккерт;
- в) Р.Рорті;
- г) Х.Райгенбах.

26. Який напрям філософсько-релігійної думки об'єднує наступних мислителів: П.Тілліх, Р.Бультман, К.Барт, Е.Бруннер?

- а) діалектична теологія;
- б) ліберальна теологія;
- в) неотомізм;
- г) християнський еволюціонізм.

27. Нерозв'язуваність питання про буття Бога позначається терміном:

- а) релігійний агностицизм;
- б) релігійний соліпсизм;
- в) релігійний інтерсуб'єктивізм;
- г) релігійний okazіоналізм.

28. Метод Сократа називається:

- а) майєвтика;
- б) майтрейя;
- в) мантика;
- г) майоліка.

29. Усією повнотою актуального буття у Аристотеля володіє:

- а) простір;
- б) матерія;
- в) першодвигун;
- г) стихія вогню.

30. Основою методологічного парадоксолізму Тертуліана є наступна ідея:

- а) віра має ґрунтуватись на свідченнях розуму;
- б) розум мусить зупинитися там, де починається віра;
- в) характеристикою істинної реальності є суперечливість;
- г) реальність є непізнаваною за жодних умов.

31. У вирішенні проблеми універсалій У. Оккам посідає позицію:

- а) реалістів;
- б) номіналістів;
- в) поміркованих реалістів;
- г) концептуалістів.

32. Який науковий наслідок має правило, яке отримало назву «бритви Оккама»?

- а) науковою визнається теорія, яку можна спростувати;
- б) перевагу отримує теорія, що спирається на мінімальну кількість припущень;
- в) положення теорії мають бути логічно пов'язані;
- г) науковою є теорія, яка охоплює максимально широкий клас об'єктів.

33. Що, за Кантом, пізнає людина, звертаючись до оточуючої дійсності?

- а) речі, як вони є;
- б) ноуменальну реальність;
- в) антиномії чистого розуму;
- г) речі, як вони явлені в досвіді.

34. Що в системі Гегеля творить природу й історію?

- а) випадковість;
- б) воля божественного провидіння;
- в) природні закони;
- г) логіка розвитку світового духу.

35. Фаллібілізм, як принцип наукового пізнання, означає:

- а) вплив без свідомих акцентуацій на результати дослідження;

- б) ідеологічні викривлення результатів досліджень;
- в) пошук логічних помилок з метою їх усунення;
- г) принципову можливість наукової теорії бути спростованою.

36. Згідно П. Фойєрабенду, ріст наукового знання відбувається в процесі:

- а) сегментації;
- б) секуляризації;
- в) партиципації;
- г) проліферації.

37. Одним з характерних принципів для української філософії став:

- а) антропоцентризм;
- б) кардіоцентризм;
- в) теоцентризм;
- г) геоцентризм.

38. У ХХІ столітті на роль світоглядної парадигми претендує:

- а) еволюціонізм;
- б) волюнтаризм;
- в) екологізм;
- г) позитивізм.

39. Евдемонізм це:

- а) вчення про демонів;
- б) вчення про щастя;
- в) вчення про віру;
- г) вчення про емоції.

40. Найбільший вплив на становлення філософії всеєдності («всеединства») В.С. Соловйова здійснив:

- а) С.Булгаков;
- б) Ф.Достоєвський;
- в) Н.Федоров;
- г) П.Флоренський.

41. «Буття» и «сущє» принципово різняться у концепції:

- а) Платона;
- б) В.Соловйова;
- в) Ф.Ніцше;
- г) М.Гайдеггера.

42. Неоплатонізм це філософське вчення доби:

- а) Античності;
- б) Середньовіччя;
- в) Нового часу;

г) це взагалі нефілософське вчення.

43. За часів середньовіччя Філософом схоласти називали:

- а) Платона;
- б) Аристотеля;
- в) Плотіна;
- г) Тому Аквінського.

44. Кого з представників філософії Нового часу можна вважати агностиком:

- а) Гоббса;
- б) Локка;
- в) Берклі;
- г) Г'юма.

45. Категоричний імператив, сформульований І. Кантом, стосується в першу чергу:

- а) естетики;
- б) етики;
- в) гносеології;
- г) онтології.

46. Французький філософ Огюст Конт є фундатором:

- а) прагматизму;
- б) позитивізму;
- в) екзистенціалізму;
- г) філософії життя.

47. Хто був співавтором Макса Горкгаймера при написанні «Діалектики просвітництва»?

- а) Юрген Габермас;
- б) Ерік Фром;
- в) Теодор Адорно;

г) Карл-Отто Апель.

48. Кому, на Вашу думку, належить фраза «Про що не можна сказати, треба мовчати»?

- а) М. Гайдеггеру;
- б) Л. Вітгенштайну;
- в) Ж.Дерріда;
- г) М.Фуко.

49. Кому з сучасних українських філософів належить термін (і вчення про) «ціннісно-смысловий універсам»:

- а) С.Б. Кримському;
- б) М.В. Поповичу;
- в) І.В. Бичку;
- г) А.Є. Конверському.

50. Ноосферну концепцію створив:

- а) Володимир Вернадський;
- б) Дмитро Чижевський;
- в) Павло Копнін;
- г) Микола Хвильовий.

51. Онтологія - це філософське вчення про:

- а) пізнання;
- б) державу;
- в) буття;
- г) містечтво.

52. Хто з філософів був засновником Академії в Афінах?

- а) Піфагор;
- б) Парменид;
- в) Платон;
- г) Плотін.

3.2. Перелік обов'язкових для ознайомлення філософських джерел

1. Фромм Э. Душа человека (Розділ 1 або Розділ 2; стор. 13-108 або 109-178) https://imwerden.de/pdf/fromm_dusha_cheloveka_1992.pdf
2. Соловьев В. С. Смысл любви http://www.koob.ru/solovyev/smysl_lubvi
3. Мамардашвили М. Проблема человека в философии <http://www.psychology.ru/library/00021.shtml>
4. Макиавелли Н. Государь http://www.lib.ru/POLITOLOG/MAKIAWELLI/gosudar.txt_with-big-pictures.html
5. Чижевский А. Философия Г. Сковороды (Сковорода й Україна, стор. 200-208) <http://litopys.org.ua/chysk/chysk.htm>
5. Ницше Ф. Так говорил Заратустра или По ту сторону добра и зла <http://knijky.ru/authors/fridrih-nicshe>
6. Сорокин П. Человек. Цивилизация (Раздел 5 СОЦИОКУЛЬТУРНАЯ ДИНАМИКА, стор. 332-390) <http://www.socd.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elclosed/sorokin.pdf>
7. Рассел Б. Человеческое познание; его сфера и границы (Р. 4 или 6) <http://adebiportal.kz/upload/iblock/8a1/8a10a07a2f13b0874faf123b834822c9.pdf>
8. Бердяев Н. А. Человек и машина <http://www.read.in.ua/book197422/>
9. Сковорода Г. Наркис. <http://sites.utoronto.ca/elul/Skovoroda/Narkis.pdf>
10. Бердяев М. Про призначення людини <http://www.magister.msk.ru/library/philos/berdyaev/berdn011.htm>
11. Чалмерс Д. Аргумент 1: логічна можливість зомбі http://philosophy.ua/sites/default/files/_1.pdf
12. Арістотель і аристотелізм <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/11798?locale-attribute=en>
13. Дротянко Л.Г. Наука як феномен культури у філософській спадщині С.Б. Кримського https://revolution.allbest.ru/philosophy/00905473_0.html
14. Крымский С. Демократия как дар и проблема <https://day.kyiv.ua/ru/article/podrobnosti/sergey-krymskiy-demokratiya-kak-dar-i-problema>
15. Попович М. Червоне століття (за бажанням) <http://history.org.ua/LiberUA/966-505-123-7/966-505-123-7.pdf>
16. Попович М. В. Нарис історії культури України <http://litopys.org.ua/popovych/narys38.htm>

17. О религиозных философах России и Украины: персонологические очерки <http://orf-uff.org.ua/images/stories/raboty/personologicheskieocherki.pdf>
18. Кашуба Марія. Кирило-мефодіївська спадщина в українській духовній культурі <http://prima.lnu.edu.ua/slavistyka/n53/01.pdf>
19. Кашуба Марія. Твори Плутарха як джерело моральних настанов Г.Сковороди http://old.lingua.lnu.edu.ua/Foreign_Philology/Foreign_Philology/Foreign_Philology_122/articles/51kashuba.pdf
20. Попович Мирослав. Філософія свободи (за бажанням) <https://folio.com.ua/books/Filosofiya-svobodi>
21. Слово про закон і благодать <http://litopys.org.ua/oldukr/ilarion.htm>
22. Донцов Дмитро. Росія чи Європа <https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Publ/Dontsov/RosijaChyEvropa/RosEuropa.html>
23. Франко Іван. Поза межами можливого <http://ukrclassic.com.ua/katalog/f/franko-ivan/2126-ivan-franko-poza-mezhami-mozhlivogo>
24. Гордер Юстейн. Світ Софії. Роман про історію філософії http://chtyvo.org.ua/authors/Gaarder_Jostein/Svit_Sofii/
25. Олександр Кулик. Роль філософії в університеті. http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/21_2018/8.pdf

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»

При перевірці виконання екзаменаційного випробування з філософії за відповіді на кожне питання виставляються бали згідно з рівнем виконуваного завдання:

Форма 1 (тестові завдання):

Кількість балів	Критерій, за яким виставляється зазначена кількість балів за кожне тестове завдання
1,5	виставляється, якщо при відповіді на питання надано вірну відповідь
0	виставляється, якщо при відповіді на питання надано невірну відповідь або відповідь на питання відсутня

Максимум – 30 балів.

Форма 2 (понятійний апарат):

Кількість балів	Критерій, за яким виставляється зазначена кількість балів за кожне розкрите поняття
2,5	відповідь студента вичерпна та бездоганна, характеризується змістовністю і логічністю, сучасною текстологічною базою, теоретичні положення співвідносяться з життєвими реаліями, визначається їх роль у житті суспільства і людини та конкретизуються стосовно вибраної сфери діяльності
2,0	при розгляді питання демонструється його вирішення але допускається невеликий недолік, який не впливає на суть поняття, що висвітлюється
1,5	наявність основних теоретичних знань для розкриття поняття, але порушується послідовність у їх викладенні
1,0	розкриття поняття обмежується не зовсім змістовно висвітленими теоретичними положеннями
0,5	зроблена спроба відповіді на питання, але відповідь неповна
0	відповіді на питання не знає, або відповідь невірна

Максимальна кількість – 10 балів

Форма 3 (літературні джерела):

Кількість балів	Критерій, за яким виставляється зазначена кількість балів
20	питання розкрито повністю, характеризується змістовністю і логічністю, сучасною текстологічною базою, враховується різноманітність існуючих підходів до питання, що розглядається, є особисте бачення його вирішення і грамотне його обґрунтування, розглянуті основні теоретичні положення, які співвіднесені з життєвими реаліями, визначена їх роль у житті суспільства і людини та конкретизована стосовно вибраної сфери діяльності
18	при розкритті питання демонструється бездоганне його вирішення, але допускається невеликий недолік, який не впливає на його суть
16	робота має одиничні неістотні недоліки, які виражено в неповному розкритті питання та нелогічному викладенні
14	при розкритті питання виявлено уміння оперувати теоретичним матеріалом, проте є незначні помилки і недоліки у висновках та оформленні
12	демонструється наявність основних теоретичних знань у написанні роботи, але

	порушується послідовність у їх викладенні
10	при розгляді питання допускаються істотні грубі помилки, однак, у наявності володіння переважно обов'язковими знаннями, передбаченими саме цим питанням
8	робота обмежується не зовсім змістовно розкритими теоретичними положеннями
6	є певне, але ще не зовсім усвідомлене, знання питання, що розглядаються, відчуються значні труднощі у визначенні зв'язку теорії і практики
4	є істотні недоліки у відповіді на питання, допускаються багатоманітні грубі помилки в процесі оперування поняттями та знаннями предметної області дисципліни
2	зроблена спроба відповіді на питання, але відповідь неповна
0	робота не виконана, або виконана невірно

Максимум – 20 балів.

Загальна оцінка екзаменаційного випробування з філософії формується в залежності від набраних за відповіді на питання балів (максимум 60 балів) з додаванням балів, які студент отримав протягом семестру (максимум 40 балів) наступним чином:

Сума балів	Оцінка за національною шкалою
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

5. ТЕМАТИКА РЕФЕРАТИВ / КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

(для заочної форми навчання)

ТЕМА 1. ФІЛОСОФІЯ, ЇЇ ПРЕДМЕТ І РОЛЬ У СУСПІЛЬСТВІ

1. Поняття і структура світогляду.
2. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, науковий. Філософія як теоретична основа світогляду.
3. Предмет філософії та її структура. Специфіка філософського знання.
4. Функції філософії та її соціальна роль. Гуманістичний зміст філософського знання.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Філософія: Логос, Софія, Розум. – [Підручник]. – [Кремень В.Г., Ільїн В.В.]. – К.: Книга, 2006. – С.15-42.
2. Философия: [Учебно-методич. пособие] / [Л.А.Алексеева, Р.А.Додонов, Д.Е.Муза, В.И.Пашков.] – Донецк: ДонНТУ, 2009. – С.5-14.
3. Філософія [Підручник] / [В.Г.Кремень, М.І.Горлач] – [3-тє вид.]– Х.: Прапор, 2004. – С.11-28.

ТЕМА 2. АНТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

1. Основні етапи і напрями розвитку античної філософії.
2. Зародження давньогрецької філософії та її розвиток у досократівський період.
3. Давньогрецька філософія класичного періоду.
4. Елліністично-римська філософія.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Асмус В. Ф. Античная философия. [3-е изд.] – М.: Высш. шк., 1998. – 400 с.
2. Історія філософії: [Підручник] / [авт. кол. В.Г.Кремень] – [2-ге вид.] – Х.: Прапор, 2003. – С.218-247.
3. Канке В.А. Философия. Исторический и систематический курс: [Учебник]. – [5-е изд.], – М.: Логос, 2003. – С.26-61.
4. Філософія: Логос, Софія, Розум. [Підручник] / [Кремень В.Г., Ільїн В.В.] – К.: Книга, 2006. – С.67-115.
5. Чанышев А. Н. История Древнего мира (история философии): [Учебник] – М.: Высш. шк., 2003. – С.155-697.

ТЕМА 3. ФІЛОСОФІЯ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

1. Розповсюдження християнства і начала християнської філософії у Західній Європі. Особливості духовного життя світу Середньовіччя. Філософія і теологія: тенденції взаємовідносин.
2. Патристика і схоластика. Основні проблеми середньовічної філософії, їх зміст і спрямованість.
3. Реалізм і номіналізм – основні течії філософії Середньовіччя.
4. Криза і розпад схоластики. Зростання емпіричного знання.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Історія філософії: [Підручник] / [авт. кол. В.Г.Кремень] – [2-ге вид.] – Х.: Прапор, 2003. – С.248-282.

2. Канке В.А. Философия. Исторический и систематический курс: [Учебник] – [5 изд.], – М.: Логос, 2003. – С.61-82.
3. Радугин А.А. Философия: Курс лекций. – [2-е изд.]. – М.: ЦЕНТР, 1996. – С.69-93.
4. Чанышев А.Н. Курс лекций по древней и средневековой философии: [Учеб. Пособие]. – М.: Высш. шк., 1991. – С.417-509.

ТЕМА 4. ФІЛОСОФІЯ ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ

1. Епоха Відродження та її характерні риси.
2. Основні особливості та принципи філософії Відродження.
3. Зародження наукової картини світу (М.Коперник, Д.-Ф.Бруно, Г.Галілей).
4. Соціальні теорії Н. ді Б.Маккиавеллі, Т.Мора, Т.Кампанелли.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Горфункель А.Х. Философия эпохи Возрождения: [Учеб. Пособие] – М.: Высш. шк., 1980. – 368 с.
2. Історія філософії: [Підручник] / [авт. кол. В.Г.Кремень] – [2-ге вид.], – Х.: Прапор, 2003. – С.283-317.
3. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: Логос, Софія, Розум: [Підручник] – К.: Книга, 2006. – С.133-146.
4. Соколов В.В. Европейская философия XV–XVII веков: [Учебник] – [2-е изд.] – М.: Высш. шк., 1996. – С.5-178.

ТЕМА 5. ФІЛОСОФІЯ НОВОГО ЧАСУ (Ранній етап розвитку)

1. Становлення буржуазного суспільства і філософська революція Нового часу.
2. Методологія наукового пізнання у філософії Нового часу і вплив науки на її формування.
3. Проблема людини і суспільства у філософських поглядах Нового часу.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Гусев В.І. Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст.: Курс лекцій: [Навч. Посібник] – К.: Либідь, 1994. – С.84-246.
2. Історія філософії: [Підручник] / [авт. кол. В.Г.Кремень] – [2-ге вид.] – Х.: Прапор, 2003. – С.318-341.
3. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: Логос, Софія, Розум: [Підручник] – К.: Книга, 2006. – С.147-192.
4. Нарский И.С. Западноевропейская философия XVII века: [Учеб. Пособие] – М.: Высш. шк., 1974. – 383 с.
5. Радугин А.А. Философия: Курс лекций. – [2-е изд.] – М.: ЦЕНТР, 1996. – С.100-137.

ТЕМА 6. ФІЛОСОФІЯ НОВОГО ЧАСУ (Німецька класична філософія)

1. Культурно-історична обумовленість і основні риси німецької класичної філософії.
2. «Критична філософія» І.Канта.
3. Філософська система і метод Г.-В.-Ф.Гегеля.

4. Антропологічна філософія Л.-А.Фейєрбаха.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Гулыга А.В. Немецкая классическая философия. – М.: Мысль, 1986. – 334 с.
2. Історія філософії: [Підручник] / [авт. кол. В.Г.Кремень] – [2-ге вид] – Х.: Прапор, 2003. – С.342-365.
3. Радугин А.А. Философия: Курс лекций. – [2-е изд] – М.: ЦЕНТР, 1996. – С.138-161.

ТЕМА 7. СУЧАСНА ЗАХІДНА ФІЛОСОФІЯ

1. Відображення сучасної епохи у філософії другої половини XIX – XX ст.ст.
2. Критичний перегляд вихідних принципів класичної (раціоналістичної) філософії.
3. Основні напрями західної філософії (загальна характеристика).

Перелік рекомендованої літератури:

1. Зотов А.Ф., Мельвиль Ю.К. Буржуазная философия середины XIX – начала XX века: [Учеб. Пособие]. – М.: Высш. шк., 1988. – 518 с.
2. Зотов А.Ф., Мельвиль Ю.К. Западная философия XX века: [Учеб. Пособие] – М.: ПРОСПЕКТ, 1998. – 432 с.
3. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: Логос, Софія, Розум: [Підручник]. – К.: Книга, 2006. – С.219-324.

ТЕМА 8. ФІЛОСОФСЬКА ДУМКА В УКРАЇНІ

1. Філософські ідеї в культурі Київської Русі і вплив антично-візантійської, західноєвропейської культури на процес їх становлення і розвитку.
2. Києво-Могилянська Академія і її роль у розвитку філософської думки в Україні.
3. Філософія Г.С.Сковороди.
4. Розвиток філософської думки в Україні з кінця XVIII ст. до наших днів.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Горский В.С. Философские идеи в культуре Киевской Руси XI – начала XII вв. – К.: Наук. думка, 1988. – 215 с.
2. Горський В.С. Історія української філософії: [Підручник]. – К.: Либідь, 2004. – 488 с.
3. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: Логос, Софія, Розум: [Підручник]. – К.: Книга, 2006. – С.325-357.
4. Почапский А.М. Развитие философской мысли на Украине: Первая половина XIX века. – К.: Вища школа, 1984. – 128 с.
5. Стратий Я.М., Литвинов В.Д., Андрушко В.А. Описание курсов философии и риторики профессоров Киево-Могилянской Академии. – К.: Наук. думка, 1982. – 347 с.

ТЕМА 9. ПРОБЛЕМА БУТТЯ У ФІЛОСОФІЇ

1. Становлення і еволюція поняття буття в історії філософії.

2. Основні форми буття, їх єдність і специфіка.
3. Буття людини, його основні форми (природне, соціальне, духовне).
4. Проблема сенсу буття людини, її смерті та безсмертя.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Социальная философия: [Учебник] / [В.П.Андрущенко, Н.И.Горлач]. – К.-Х.: Единорог, 2002. – С.456-466.
2. Философия: [Учебник] / В.П.Кохановский. – Ростов н/Д.: Феникс, 1997. – С.125-160, 284-297.
3. Философия: [Учебно-методич. Пособие] / [Л.А.Алексеева, Р.А.Додонов, Д.Е.Муза, В.И.Пашков]. – Донецк: ДонНТУ, 2009. – С.5-14.

ТЕМА 10. ФІЛОСОФСЬКЕ ВЧЕННЯ ПРО МАТЕРІЮ

1. Проблема субстанції. Матерія і дух.
2. Становлення і розвиток категорія «матерія» в історії філософії.
3. Рівні існування матерії та їх системна організація.
4. Проблема єдності світу і основні варіанти (моделі) її вирішення.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Введение в философию: [Учеб. Пособие] / [Авт. кол.: Фролов И.Т.] – [2-е изд.], – М.: Республика, 2002. – С.364-372.
2. Материалистическая диалектика: В 5 т. / [Ф.В.Константинов, В.Г.Марахов. – Т.1: Объективная диалектика / [Ф.Ф.Вяккерев]. – М.: Мысль, 1981. – С.82-112.
3. Спиркин А. Г. Философия: [Учебник]. – М.: Гардарики, 2001. – С.261-272.
4. Философия: [Учебно-методич. Пособие] / [Л.А.Алексеева, Р.А.Додонов, Д.Е.Муза, В.И.Пашков]. – Донецк: ДонНТУ, 2009. – С.5-14.

ТЕМА 11. ДІАЛЕКТИКА ЯК СИСТЕМА

1. Поняття діалектики і її структура.
2. Поняття принципу. Принципи діалектики як спосіб пізнання і практичної дії.
3. Поняття закону. Типи законів. Закони діалектики як спосіб входження у сутність розвитку.
4. Поняття категорій. Співвідношення філософських категорій і природно-чонаукових понять. Категорії діалектики як універсальні форми відобра-ження об'єктивного світу і практичного оволодіння ним.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Категории диалектики, их развитие и функции / [В.П.Иванов] – К.: Наук. думка, 1980. – 363 с.
2. Материалистическая диалектика: Краткий очерк теории / [П.Н.Федосеев, И.Т.Фролов, В.А.Лекторский]. – [2-е изд.]. – М.: Политиздат, 1985. – С.93-101.
3. Философия: [Учебно-методич. Пособие] / [Л.А.Алексеева, Р.А.Додонов, Д.Е.Муза, В.И.Пашков]. – Донецк: ДонНТУ, 2009. – С.5-14.
4. Философия: [Учеб. Пособие] / [Е.Ф.Осичнюк, В.С.Зубов]. – [2-е изд.] – К.: Ника-Центр, 1997. – С.273-298.

ТЕМА 12. КАТЕГОРІЇ ДІАЛЕКТИКИ

1. Філософське вчення про категорії, їх походження, сутність і функції.
2. Категорії «одиничне – загальне», «сутність – явище», «зміст – форма» як рівні структурної організації буття.
3. Категорії діалектики як універсальні форми відображення дійсності і сту-пені розвитку пізнання і практичної діяльності людини.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Категории диалектики, их развитие и функции / [В.П.Иванов]. – К.: Наук. думка, 1980. – 363 с.
2. Материалистическая диалектика: Краткий очерк теории / [П.Н.Федосеев, И.Т.Фролов, В.А.Лекторский]. – [2-е изд]. – М.: Политиздат, 1985. – С.77-93, 107-109, 111-117, 257-264.
3. Философия: [Учебно-методич. Пособие] / [Л.А.Алексеева, Р.А.Додонов, Д.Е.Муза, В.И.Пашков]. – Донецк: ДонНТУ, 2009. – С.5-14.

ТЕМА 13. ПРИРОДА І СУСПІЛЬСТВО

1. Поняття природи. Від неживої до живої та соціально організованої при-роди.
2. Природа як природна умова і засіб розвитку суспільства, їх єдність і від-мінність.
3. Історичні етапи, типи і тенденції взаємодії природи і суспільства.
4. Суперечності у системі «суспільство – природа» в сучасну епоху і шляхи їх подолання.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Крисаченко В.С. Людина і біосфера: основи екологічної антропології: Пі-дручник. – К.: Заповіт, 1998. – 688 с.
2. Моисеев Н.Н. Пути к созиданию. – М.: Республика, 1992. – 255 с.
3. Моисеев Н.Н. Человек и ноосфера. – М.: Мол. гвардия, 1990. – 352 с.
4. Сафронов Т.А. Екологічні основи природокористування: [Навч. Посіб-ник]. – Львів: Новий Світ-2000, 2003. – 248 с.
5. Социальная философия: [Учебник] / [В.П.Андрущенко, Н.И.Горлач]. – К.-Х.: Единорог, 2002. – С.484-501.
6. Философия: [Учеб-методич. Пособие] / [Л.А.Алексеева, Р.А.Додонов, Д.Е.Муза, В.И.Пашков]. – Донецк: ДонНТУ, 2009. – С.70-78.

ТЕМА 14. СУСПІЛЬСТВО: ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ

1. Поняття суспільства. Суспільство як проблема філософії.
2. Філософські підстави концепцій суспільного розвитку:
 - 2.1. Натуралістичне розуміння суспільного життя.
 - 2.2. Соціологічний ідеалізм.
 - 2.3. Матеріалістична концепція розвитку суспільства.
3. Багатоманіття концепцій суспільного життя як відображення багатомір-ності соціальної системи.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія: Курс лекцій. – [2-е вид.], – К.: Генеза, 1996. – С.13-110.
2. Социальная философия: [Учебник] / [В.П.Андрущенко, Н.И.Горлач]. – К.-Х.: Единорог, 2002. – С.9-273, 599-608 .
3. Философия: [Учебно-методич. Пособие] / [Л.А.Алексеева, Р.А.Додонов, Д.Е.Муза, В.И.Пашков]. – Донецк: ДонНТУ, 2009. – С.5-14.

ТЕМА 15. СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА СУСПІЛЬСТВА

1. Поняття соціальної структури, її основні елементи.
2. Етнічна структура суспільства: рід, плем'я, народність, нація.
3. Народонаселення – основна спільність демографічної структури суспільства.
4. Класово-стратифікаційна структура суспільства.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Андрущенко В. П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія: Курс лекцій. – [2-е вид.], – К.: Генеза, 1996. – С.174-198.
2. Горак Г.І. Філософія: Курс лекцій. – К.: Вілбор, 1997. – С.151-179.
3. Філософія: [Навч. Посібник] / [І.Ф.Надольний]. – [2-ге вид.] – К.: Вікар, 2001. – С.242-257, 279-303.
4. Філософія: [Підручник] / [В.Г.Кременя, М.І.Горлач]. – [3-тє вид.], – Х.: Прапор, 2004. – С.613-628.
5. Філософія: [Підручник] / [Г.А. Заїченка]. – К.: Вища шк., 1995. – С.365-385.

ТЕМА 16. ІСТОРИЧНИЙ ПРОЦЕС: ФОРМАЦІЙНИЙ І ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ПІДХОДИ

1. Поняття суспільно-економічної формації. Основні структурні елементи формації, їх характеристика і діалектика розвитку.
2. Поняття цивілізації. Багатоманіття значень і підходів у характеристиці поняття цивілізації та вибору її основ.
3. Сполучення формаційного і цивілізаційного підходів як умова всебічної оцінки історичного процесу.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Бабич В.П. Основы современной онтологии: методология, проблемы, перспективы: Монография. – Х.: ИНЖЭК, 2006. – С.45-96.
2. Социальная философия: [Учебник] / [В.П.Андрущенко, Н.И.Горлач]. – К.-Х.: Единорог, 2002. – С.660-682.
3. Философия: [Учеб.-методич. Пособие] / [Л.А.Алексеева, Р.А.Додонов, Д.Е.Муза, В.И.Пашков]. – Донецк: ДонНТУ, 2009. – С.89-98.
4. Філософія: [Підручник] / [В.Г.Кремень, М.І.Горлач]. – [3-тє в.].– Х.: Пра-пор, 2004. – С.657-658, 675-696.

ТЕМА 17. СВІДОМІСТЬ ЯК ФІЛОСОФСЬКА ПРОБЛЕМА

1. Поняття свідомості, її структура, основні властивості і функції. Пробле-ма свідомості в історії філософії.

2. Природні передумови свідомості. Відображення і еволюція його основ-них форм.
3. Суспільно-історичні основи виникнення свідомості, її соціальна сутність.
4. Свідомість і самосвідомість.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Гусев В.І. Вступ до метафізики: [посібник]. – К.: Либідь, 2004. – С.263-329.
2. Спиркин А.Г. Сознание и самосознание. – М.: Политиздат, 1972. – 303 с.
3. Філософія: [Підручник] / [В.Г.Кремень, М.І.Горлач]. – [3-тє вид.], – Х.: Прапор, 2004. – С.349-370.
4. Философия: [Учебно-методич. Пособие] / [Л.А.Алексеева, Р.А.Додонов, Д.Е.Муза, В.И.Пашков]. – Донецк: ДонНТУ, 2009. – С.5-14.

ТЕМА 18. ПІЗНАННЯ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ДІЙСНОСТІ

1. Теорія пізнання: основні концепції. Пізнаваність світу і агностицизм. Суб'єкт і об'єкт пізнання.
2. Діалектика процесу пізнання: єдність чуттєвого, раціонального та інтуї-тивного в пізнанні.
3. Поняття істини. Істина і заблудження. Основні характеристики істини.
4. Практика та її роль у процесі пізнання.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Спиркин А.Г. Философия: [Учебник]. – М.: Гардарики, 2001. – С.414-496, 513-520.
2. Философия: [Учеб.-методич. Пособие] / [Л.А.Алексеева, Р.А.Додонов, Д.Е.Муза, В.И.Пашков]. – Донецк: ДонНТУ, 2009. – С.134-141.
3. Філософія: [Підручник] / [В.Г.Кремень, М.І.Горлач]. – [3-тє вид.]. – Х.: Прапор, 2004. – С.413-430.

ТЕМА 19. ПРОБЛЕМА ЛЮДИНИ В ФІЛОСОФІЇ

1. Проблема людини в історії філософії. Специфіка філософського розумін-ня людини.
2. Антропосоціогенез. Єдність природного, соціального і духовного у лю-дині.
3. Сутність та існування людини.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Горак Г.І. Філософія: Курс лекцій. – К.: Вілбор, 1997. – С.27-68.
2. Крисаченко В.С. Людина і біосфера: основи екологічної антропології: [Підручник]. – К.: Заповіт, 1998. – С.347-410.
3. Социальная философия: [Учебник] / [В.П.Андрущенко, Н.И.Горлач]. – К.-Х.: Единорог, 2002. – С.445-456, 472-483, 518-540.
4. Философия: [Учеб.-методич. Пособие] / [Л.А.Алексеева, Р.А.Додонов, Д.Е.Муза, В.И.Пашков]. – Донецк: ДонНТУ, 2009. – С.148-160.

ТЕМА 20. ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

1. Поняття і класифікація глобальних проблем. Глобальна криза сучасного світу.
2. Передумови і шляхи вирішення глобальних проблем сучасності. Гуманізм як ціннісна основа вирішення глобальних проблем.
3. Майбутнє як філософська проблема. Майбутнє цивілізації в духовній ево-люції людства.

Перелік рекомендованої літератури:

1. Крапивенский С.Э. Социальная философия: [Учебник]. – [4-е изд.] – М.: ВЛАДОС, 1998. – С.181-191.
2. Философия: [Учеб.-методич. Пособие] / [Л.А.Алексеева, Р.А.Додонов, Д.Е.Муза, В.И.Пашков]. – Донецк: ДонНТУ, 2009. – С.160-169.
3. Філософія: [Підручник] / [Г.А.Заїченко та ін.] – К., 1995. – С.435-451.

ГЛОСАРІЙ

Агностицизм – вчення, яке відкидає можливість пізнання світу.

Аксіологія – філософське дослідження природи духовних цінностей (естетичних, моральних, релігійних тощо).

Алогізм – заперечення або значне зменшення ролі логічного мислення як засобу досягнення істини.

Анімізм – вірування в душу і духів, що впливають на життя людей, тварин, предмети і явища навколишнього світу.

Антиномія – поява в ході розмірковування двох протиречних, але однаково обґрунтованих суджень.

Антропогенез – процес виникнення і розвитку людини як суспільної істоти.

Апріорі – термін ідеалістичної філософії, на відміну від апостеріорі означаючий знання, яке отримано до і незалежно від досвіду, притаманне свідомості.

Атараксія – стан душевного спокою, який досягається на думку давньогрецьких філософів, мудрецьми.

Атрибут – невід’ємна якість предмета, без якої предмет не може ні існувати, ні мислитися.

Буття – об’єктивна реальність, яка існує незалежно від свідомості, матерія; центральна філософська категорія, яка фіксує загальність існування реальності в єдності і різнобарв’ї.

Волюнтаризм – напрям ідеалістичної філософії, який визнає волю як першооснову сущого.

Гілозоїзм – філософське вчення про універсальну одухотвореність матерії.

Гносеологія – розділ філософії, який вивчає взаємини суб’єкта і об’єкта в процесі пізнання.

Гомеостазис – тип динамічної рівноваги, характерний для складних саморегулюючих систем.

Гуманізм – філософський принцип, згідно якого людина є основною цінністю як особистість.

Деїзм – вчення, яке визнає існування Бога в якості першопричини світу, який пізніше розвивається за своїми законами.

Діалектика – наука про найбільш загальні закони розвитку природи, суспільства і мислення; вчення про загальні зв’язки, загальні закони розвитку мислення і буття.

Догматизм – спосіб мислення, який оперує незмінними поняттями, формулами без урахування нових даних практики і науки.

Дуалізм – філософське вчення, яке вважає, на протигагу монізму, матеріальну і духовну субстанції рівноправними початками.

Евдемонізм – вчення, згідно якому головним критерієм моралі і відповідної поведінки людини є потяг до щастя.

Екзистенціалізм – філософське вчення, яке висуває на перший план сенсожиттєві питання, які неможливо раціонально пояснити.

Екзистенція – спосіб буття особистості з точки зору екзистенціалізму.

Есхатологія – релігійне вчення про кінцеві долі світу і людства, кінець світу.

Епістемологія – теорія пізнання.

Етика – вчення про мораль.

Еклектика – поєднання неможливого для поєднання; змішення різних або протирічних поглядів, думок тощо.

Евристика – вчення про творчість, її сутність та закономірності.

Емпіризм – філософське вчення, яке стверджує, що всі знання виникають з досвіду і споглядання.

Ідеал – недосяжний духовний зразок.

Ідеалізм – філософський напрям, протилежний матеріалізму у вирішенні основного питання філософії.

Ірраціоналізм – в широкому розумінні – це вчення, які обмежують, принижують або заперечують вирішальну роль розуму в пізнанні, висувуючи на перший план інстинкт, інтуїцію, осяяння, почуття тощо.

Картезіанство – вчення Декарта та особливо його послідовників.

Кардіоцентризм (кордоцентризм) – вчення, згідно якому серце – зосередження всього духовного життя людини.

Конформізм – пасивне прийняття існуючого стану речей, думок тощо.

Концепт – поняття, загальна думка, формулювання.

Космологія – наука про всесвіт як єдине ціле.

Креаціонізм – ідеалістичне вчення про створення світу, живої і неживої природи в єдиному творчому божественному акті.

Логос – термін, що визначає слово, думку, розум, закон; основа світу, його порядок і гармонія.

Магія – одна з форм первісної релігії.

Матерія – об'єктивна реальність, яка існує поза і незалежно від людської свідомості.

Метод – система принципів, засобів і вимог, якими керуються в процесі наукового пізнання.

Метафізика – 1) термін виник в I ст. до н.е. як визначення філософської спадщини Аристотеля, буквально означає «те, що слідує після фізики»;

2) сам Аристотель метафізику визначав як розділ своєї філософії, який досліджує вищі, недоступні для органів почуттів, досяжні лише розумом незмінні начала всього сущого.

Монада – термін, що визначає структурну, субстанціальну одиницю буття.

Мислення – активний процес відображення об'єктивного світу в абстрактних образах.

Наука – специфічна сфера людської діяльності, направлена на виробництво, систематизацію і використання об'єктивних знань.

Натурфілософія – філософія природи, особливістю якої є переважно абстрактне дослідження природи в її цілісності.

Нігілізм – точка зору абсолютного заперечення, не пов'язаного ні з якими позитивними ідеалами.

Ноумен – термін, визначаючий протилежну феномену досяжну тільки розуму сутність.

Ноосфера – згідно В.І.Вернадському, - сфера Розуму, Праці і Науки.

Онтологія – розділ філософії, наука про буття, незалежно від його видів та форм.

Основне питання філософії – питання про відношення свідомості щодо буття, духовного до матеріального, рішення якого обумовлює поляризацію філософських вчень – матеріалізму і ідеалізму.

Пантеїзм – філософське вчення, що максимально поєднує поняття «Бог» і «природа» з тенденцією до їх ототожнення.

Проліферація – термін вніс Фейєрабенд для визначення процесу примноження конкуруючих теорій.

Патристика – християнське богослов'я 2-8 ст.; апологетика, що відстоювала догмати християнської релігії проти язичництва.

Пізнання – суспільно-історичний процес творчої діяльності людей, формуючий їх знання.

Реальність – буття речей в співставленні з небуттям, а також з іншими формами буття.

Релігія – специфічна форма суспільної свідомості, основною особливістю якої є віра.

Релятивізм – ідеалістичне вчення про відносність людського пізнання.

Скептицизм – філософська концепція, згідно якої є сумнівною можливість пізнання об'єктивної реальності.

Свідомість – вища, притаманна лише людині, форма відображення об'єктивної реальності в ідеальних (суб'єктивних) образах.

Структура – побудова і внутрішня форма організаційної системи.

Схоластика – середньовічна філософія, представники якої прагнули раціонально обґрунтувати і систематизувати християнське віровчення.

Сцієнтизм – на відміну від анти сцієнтизму, вчення про наукове знання як найвищу культурну цінність і достатню умову орієнтації людини в світі.

Суспільство – це система матеріальних і духовних відносин, носієм і центральною ланкою яких виступає людина і ті соціальні групи, в які вона включена.

Теїзм – релігійно-філософське вчення про існування монотеїстичного Бога, який створив Світ.

Теологія – Богослов'я, система обґрунтування релігійних вчень про Бога.

Теодицея – релігійно-філософське вчення, що узгоджує існування Бога як творця і правителя Світу поряд з існуванням темних сторін буття.

Тотемізм – релігійно-соціальне вчення, в основі якого покладено культ тотема.

Трансцендентальний – в ідеалістичній філософії Канта: той, що відноситься до пізнання незалежно досвіду явищ, апріорний.

Універсалії – термін середньовічної філософії, який визначає загальні поняття.

Фаталізм – визнання панування над суспільством і людиною невідворотних сил, які наперед визначають їхню долю.

Феномен – явище, в якому спостерігається суть чого-небудь; феномен у Канта виступає в якості предмета можливого досвіду в досяжних для нас апріорних формах чуттєвого споглядання.

Фалібілізм – теза про те, що людське пізнання не може бути безпомилковим; будь-яке наукове знання принципово не є кінцевим, а є лише інтерпретацією істини.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Підручники та посібники

1. Философия науки и техники : учеб. пособ. для магистрантов / Л.А. Алексеева, Р.А. Додонов, Д.Е. Муза. – Донецк : ДонНТУ, 2004. – 111 с.
2. Введение в философию : в 2 ч. : учеб. для вуз. / [под общ. ред. И.Т. Фролова]. – М. : Политиздат, 1989. – 367 с.
3. Философия : учеб.-метод. пособ. для студ. технич. вуз. / [под ред. Л.А. Алексеевой, Р.А. Додонova, Д.Е. Музы]. – Донецк : ДонНТУ, 2004. – 180 с.
4. Философия : учеб. / [под. ред. В.П. Кохановского]. – Ростов-на-Дону : Фенікс, 1998. – 576 с.
5. Філософія. Курс лекцій : навч. посіб. / [за ред. І.В. Бичко та ін.]. – К. : Либідь, 1991. – 688 с.
6. Основи філософських знань : підруч. / М.І. Горлая, В.Г. Кремень, С.М. Ніколаєнко. – К. : ЦНЛ, 2008. – 1028 с.
7. Філософія. Екскурс в історію вчень і понять : навч. посіб. / В.М. Вандишев. – К. : Кондор, 2006. – 474 с.
8. Філософія як історія філософії : підруч. / [за заг. ред. В.І. Ярошовця]. – К. : ЦНЛ, 2010. – 648 с.
9. Петрушенко, В.Ф. Філософія (вступ до курсу, історія світової та української філософії) : навч. посіб. / В.Ф. Петрушенко. – Львів : Львівська політехніка, 2014. – 596 с.

2. Хрестоматії

1. Антология мировой философии : в 4 т. – М. : Политиздат, 1969 – 1972.
2. Мир философии : книга для чтения. – М. : Политиздат, 1991. – 672 с.
3. Хрестоматия по философии. – М. : Политиздат, 1997. – 543 с.
4. Человек : Мыслители прошлого и настоящего о его жизни, смерти и бессмертии. Древний мир – эпоха Просвещения. – М. : Политиздат, 1991. – 431 с.

3. Словники. Енциклопедії

1. Всемирная энциклопедия. Философия XX век. – М. : АСТ, 2002. – 976 с.
2. Русская философия : словарь. – М. : Республика, 1995. – 655 с.
3. Современный философский словарь / [ред. В.Е. Кемеров]. – М. : Политиздат, 1996. – 608 с.
4. Современная западная философия : словарь. – М. : Политиздат, 1991. – 547 с.
5. Философская энциклопедия : в 5 т. – М. : Советская энциклопедия, 1969. – 70 с.
6. Философский словарь / [ред. И.Т. Фролов]. – М. : Политиздат, 1988. – 127 с.
7. Філософський словник соціальних термінів / [за ред. В.П. Андрущенка]. – К. ; Харків : Корвін, 2002. – 672 с.